

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ИГРЕ КАО ВАСПИТНИ ФАКТОР.*

Особена црта данашњег века јесте опште незадовољство. Ово незадовољство објашња се не само појединим спољним узроцима, него и прекомерним развићем нервозности интелегентних класа. Људи су престали бити људи, они су омекшали, па се начиниле, готово, само сузе. Постали су као њежне госпође, и од мале несугласице с њима, постану хистеричне или падају у хипохондрију и прелазе у ред особењака, настраних људи. Ну од свих највише сад страдају од нервозе. То је сад тако модна болест, као што је женски војени шињел с крилима модна хаљина. Нервоза сасвим обурвава само интелегенцију због прекомерног напрезања нервне системе. Велико развиће сувремене културе потребује од садашњег борца за оцетанак, крајње напрезање свих сила, и, да би му то олакшала, породица а за тим и школа, свакојачко се старају још од најранијих година, напунити га свемогућим знањима, која су у осталом једва пригодна за живот, лишвавају га могућности да се физички окрепи и не дају му ни минута одмора. Будући интелегентан човек, равно постане раздражљив, осорљив, осетљив,

нервозан, малокрван, блед, сув, боли га глава, пати од лунања срца и неспавања, или му се спавање квари таквим сновима, у којима се највише виче, ларма; већ од III. и IV. разр. постаје кратковид и суштаје од шетње за пола сата или мањег физичког рада.

Да би предупредили и одстранили нервозну шкодљивост младежи, полагали су велику наду на тако звану шведску и немачку гимнастику. Гимнастика је била нужна не само да сачува младеж, која се школује, од разне врсте нервозности и кратковидости, него и да се развију хероји, атлети, храбри и угледни војници. Те наде, то заношење гимнастиком, било је изазвано поглавито Наполеоновим ратовима. Немци, живећи у суседству с тако немирним народом, као што су Французи, сваког часа су страховали за свој оцетанак, па су стали измишљати све могуће начине за развијање и уздизање највећих мера физичке силе и одважности у народа и војене дисциплине. Резултат тих тешких мисли и тежња, било је увођење у све школе и војске гимнастике Јанове, која се одликује многим комендијашким кома

* „На помоћ матерямъ“ св. 4 ове год.

дима. Но и гимнастика није оправдала оне наде, које су се на њу полагале и од ње очекивале. И Немци, најватренији њени поклоници, почели су се у њу разочаравати. Педагози и лекари сасвим је сад одбацују. Чак и Французи одрекли су се школских батаљона, којим су се некад усхићивали. И Немци су сами увидели своје занешење гимнастиком, па у журналу „Gesundheit“ (бр 19) Dr. Кинер у Франкфурту на Мајни предлаже нови метод васпитавања. Значи, да су се свуда сви поколебали; а то опет значи, да је гимнастика нешто неподесно и несувремено.

Један од услова новог система васпитања и образовања састоји се у замени сваке врсте гимнастике, и у увођењу најразноврснијих дечјих игара. Као што је познато, ову је мисао раније исказао професор Лесхафт у Петрограду и Dr. Покровски у Москви.

Мора бити да су се „плодови гимнастике“ обично показали горки, кад такав корифеј и патриота, као што је понемчени Француз Дибоз Рајмон узвикује: „са хигијенског гледишта, метод шведске гимнастике је излишан и штетан већ и по томе, што и место стварно корисних вежбања тела, он нам даје један читав ред вештачки свезаних покрета, који су често штетни већ по томе, што приморавају педагоге да забораве, да се, како при употреби шведске гимнастике, тако и без ње, целокупно физичко васпитање младежи находи у забаву; са гледишта медицинског, ова гимнастика је просто шарлатанство.“ Гимнастика шарлатанство! Идол, коме смо се до синоћ тако усрдно клањали, данас је бачен у прах!...

На место гимнастике, до извесног узраста, а нарочито у периоду детињства, сви лекари и педагози саветују оставити децу игрању и то најразноврснијих игара. Разочаравши се користи гимнастике, почели су чинити испитивања у историји и пронашли, да стари Грци, који су се прославили савршенством свог физичког и духовног развића, нису се сасвим занимали систематичком гимнастиком, него обрнуто, на првом месту у њих биле су игре. У том циљу они су заводили: скакање, трке,

бацање диска, хрвање, игра мачем; нарочито дакле оне игре, које се и сада свуд допадају деци и практикују се особито у селима. У старих Римљана, истина, покретне игре нису се развиле до народног надметања, као у Јелина, али код њих, у средњих виших класа, упоредо с војеним вежбањем, игре су сачињавале такође неопходан део свакодневног занимања у свима узрастима. Знаменити Сципио и Меценат сваки дан су се вежбали игром с мачем пред јело, наравно, поред осталог, и ради изазивања апетита, ради бољег варења и циркулације крви.

Прво и средње доба хришћанства пало је било у аскетизам и сматрало је, да није дозвољено ни достојно бринути се о развитку тела; шта више, то се сматрало као знак безбожности. Али ипак у току тога времена угледни државници много су утицали на развитак игара. Тако н. пр. Јустинијан је законом уништио неке раздражљиве и узбуђене игре, да бих место њих увео покретне. Карло Велики и Луј Свети препоручивали су свом народу вежбање у покретним играма, да би уздигли њихову способност за војене вежбе, побољшали здравље и развиле лакоћу и окретност. У време крсташке војне ритери су се занимали љубављу, а народ и грађани с великом симпатијом упражњавали су игре с мачем за ојачање свог здравља. За време италијанског прецорођаја наука и вештина такође се играло с мачем и другим играма. Гете такође забављао се тим играма у Верони. Лок, Русо и Песталдције гледали су у играма средство за умањивање штете од цивилизације. Од савремених народа и сами практични Енглези не симпатишу систематичкој гимнастици, и више воле развијати своју младеж играма (крикет, ножни мач, теинис) и на разноврсним телесним радњама (пливање, сплав на чунићима, јахање), а енглеска сматра се као најугледнија у погледу хармонијског развитка духа и тела. А у нас (т. ј. у Русији) међу руковоцима васпитања још нису утврђени стални погледи у питању у правилном физичком развићу деце. С тога је нама (т. ј. Русима) још лакше одрешити се наметнуте и досадне гимнастике, а

увести физиолошки корисне игре. Ово се потврђује још и тим, што овде деца израсла у селу на чистом ваздуху и са покретним играма, несравњено су здравија и јача од варошке деце, и ако се варошка деца стално баве гимнастиком.

Dr. Кинер категорички изјављује: „Игра — то је покрет, радња, али не рад. Игра — то је одмор, повраћање истрошене силе, и ако се она замењује с радом на изменце, она онда чини радост и задовољство. Свако друго телесно вежбање је труд, рад.“ Он тражи да се скрате часови предавања у школама, па за то време да се игра на чистом ваздуху.

Педагогика налази у играма још већу утеху. Она вели: дете у играма вежба све делове свога тела, сазнаје само њихове задатке (т. ј. зашта му је који део) и начине користити се њима. Отуда се у детета појављују разне врсте пажљивости, а с њима и способност расуђивати о том, шта је боље а шта горе, а то свакојако води га ка самоусавршавању. У способности пажљивости, зачињу се и задаци премишљања. По средством игара задобија се

могућност (способност) одредити растојање, величину, тежину и тврдоћу ствари. Благодарје свему томе, развија се сагласност, практичност, критичко суђење. Изазивајући пажљивост у детета, игре у исто време побуђују, изоштравају и развијају његову пажњу

Благодарје играма, ум детета ради живље, пажљивије, оштрије, дете научи брзо сагласити се с околином и околностима, налазити излазе из тешког положаја и т. д. Без сумње, ту се израђују први задаци јачине духа, јасности мисли и непроменљивости карактера, која измени човека у критичном моменту.

Игре воде дух детињи стварачкој моћи, која се јавља слободно, без принуђавања. Према томе, делатност детета за време игре психолошки је вернија и значајнија, него што је при раду, који се врши по наредби. На тај начин и хигијена и педагогика заједнички су за игру, а одважно обе одбацују гимнастику. Наравно, да није само у једним играма сво спасење, но свакојако добро је то, што је, на послетку обраћена пажња на овај важни васпитни фактор.

У Београду, 12. августа 1894 г.

С руског превео: *Б. С. Којић*, учитељ.

ДАНАШЊИ СВЕТ.

У данашњем друштву од манира
Сва се пажња спољашности даје.
Госпођица кад у клавир свира,
И у друштву ако блиста, сјаје;
Ако има мираза и пара,
Сви јој кличу: Да јој нема пара;
И Омир би морао да је слави;
Ал је златна; баш је анђео прави!

Међу собом интимуси шапћу:
Обична је, без икаква дара.
Али јавно ко гаврани гракћу...
Геније је, -- баш јој нема пара!
Од вајкада људи такви беху,
Огресли су у лажи и греху.
Само нек је мираза и блага,
Тад истинo одлази без трага!

Свет је широк — а људства је сила,
У свету сам тебе упознао;
Природност ме твоја задивила,
У теби сам истину познао.
Као што звезда у свом сјају блиста,
Тако трепти твоја душа чиста;
Достојна си да те сваки слави,
И да кликне: „Ти си анђео прави.“

Ђорђе Брашован.

Осми међународни хигијенски и демографски конгрес у Будимпешти.

II.

Руски научењак професор *Федор Ерисман* држао је важно и занимљиво предавање под насловом „*Борба са смрћу*“.

У предавању своме рекао је, да нам статистика доказује, да старост није у првом реду узрок смрти, шта више, да многе околности ту имају утецаја, које би могле под бољим условима бити и уклоњене. То нам доказује разлика у умирању у појединим земљама, а особито оно силно умирање код појединих сталежа. У Шведској и Норвешкој умиру годишње 17—18 од 1000 становника, у Швајцарској и Француској 24, у Немачкој 27, у Аустрији 32, у Русији 36. Таку исту разлику у умирању налазимо у појединим великим варошима. Има вароши где од 1000 становника умиру годишње 22—23 а има и таквих где умиру 35—40. Види се дакле, да је умирање неједнако раздељено. Кад погледимо у коме су добу дотични умрли, види ћемо да у Белгији више од 20% долази на децу испод једне године, а 37% на децу испод пет година; тек ако 17% дочекају век од 70 година. У Русији је овај одношај још гори. Ови бројеви доказују, да велики број људи врло рано умире, а међу њима су деца у најранијој младости. Како умирање новорођене деце није свуда једнако, то доказује, да то није пужна посљедица, која се не може отклонити већ је ствар, која се може и мора поправити. У Прусској умиру од 1000 новорођене деце годишње 200, у Русији 270, а у Норвешкој само 106. Има дакле услова, услед којих деца мање умиру, а где таквих нема, морају се створити. Материјалан положај и занимање су од великог утецаја на умирање деце. Жалосно је само то, што је од одсудног упића и благостање родитеља. У Будимпешти је средњи век богаташа — по податцима Кересија — 35 година, оних људи, који добро стоје 20·6 година, а сиромаша само 13·2 година. На ову појаву налазимо свуда.

Враћајући се својој правој теми, напомиње, да човек, који је на најнижем

степену културе, тај стоји према смрти сасвим равнодушан. У колико се човек у култури све више пење, у толико гледа већма, да се од смрти брани. Мора се култури старих народа признати, да су им санитарска уређења имали друштвени карактер. Код Чивута видимо прилично уређена здравствена правила, што се код њих до дан данас одржало. Римљани нас задивљују својим величанственим каналима и водоводима. У средњем веку је опет све утонуло у крајње незнање и сујеверје. У осамнаестом и у почетку деветнаестог столећа имала је борба са смрћу индивидуалан карактер, што значи, да се сваки сам за себе бранио, како је најбоље знао; тек кад се у Европи појавила колера у тридесетим и четрдесетим годинама, онда су тек лекари и сви људи увидели, да морају се заједнички борити против негове, а не сваки за себе. Енглези су први видели, да се мора друштво устројити за одбрану, па су велике и мале вароши издале канале, начиниле водоводе; а њина јавна здања су за углед читавој Европи. Па је Енглезима и пошло за руком да умирање у опште, а и приликом заразних болести, умале. Особито се не сме нада у тој борби против смрти на лекове положити. Него морамо нашу наду положити у просвећењу народа, како ће му бити могуће, да материјално своје стање поправи, те тиме не само да своје здравље очува, него и читавом човечанству да се помогне. Поједини човек може врло мало да учини у тој неједнакој борби, тек сви заједно могу је с успехом водити. Имамо примера код више вароши у Енглеској и Немачкој, да тамо, где је пре тифус и колера беснила, добром канализацијом се у многоме здравствено стање поправило. У Данцигу н. пр. где је умирање пре било 36 на хиљаду становника, спало је по сироведеној канализацији на 28·5.

Враћајући се на умирање деце, показује, шта би требало чинити, и вели: *Децу морало матерема дати*. У некојим пределима Скандинавије су почели свуда уводити флаше за сисање (цуцле). Одмах су

деца више умирала; па се флаше морале новчаним глобама опет избацити. Напоследку је предавач исказао своје уверење, да би се могло добрим уређењем здравствених мера умирање са 30—40⁰/₁₀ смањити.

Ово предавање је са највећим допадањем примљено, а председник одељења је ученоме Русу благодарио, у име конгреса и у име слушалаца, на лепоме и поучном предавању.

Кад би хтели сва ова важна питања, која су приликом овог конгреса претресана, овде да споменемо, требало би нам много више простора, него што овај лист може за ово питање уступити; зато ћемо да донесемо само још неколико.

А које би питање било важније, но питање лечења *дифтеритичне вратобоље*, болести, која човечанство можда већма тамани но можда икоја друга болест. Та помислимо само, у самој Угарској је једне године помрло 20.000 од дифтерије! Зар нису биле очи свију матера са бојазни и надама уирте у овај скуп најбољих учењака читавог света? Па какав је одговор? — Још чекајте, још није средство пронађено, које би сигурно на пут стало тој бољи. Али ако средства за лечење још и нису пронађена, тим пре и више ваља се чувати да до болести не дође, и то је оно, што не може поједини учинити, него само сви заједно, а властима је дужност да пази, да се прописи испуњују.

Та сетимо се само лане и преклане, кад се појавио један случај колере у ком месту, та ту се све мере до крајности строго предузимају (што напоследку и треба учинити), а кад се у ком месту појави међу децом вратобоља, то се у пређашњим временима нико није ни мицао, онај јави оном, а овај опет овом, и то је све. Тек у новије доба се и при таким случајевима предузимају строжије мере.

Но да чујемо шта је на конгресу рекао учени *Лесфлер*, онај који је пронашао дифтеритичног бацила.

Рекао је да дифтерија долази од једне врсте бацила, и само се оно може узети за дифтерију, које од тог бацила долази.

Има вратобоља које изгледају као и

дифтерија, и које могу исто тако да буду лаке и тешке као и права дифтерија, али које су изазване сасвим другим организмима. Да ли је права дифтерија или није, може се само бактеоролошким испитивањем дознати.

Заразе од дифтерије су промењљиве, као и све друге заразе. Кадкад је лака, а кадкад тешка, што се види по великом броју умирања, што често страда грло и нос, срце и бубрези. Али за време једне заразе има и лаких и тешких случајева.

Дифтеритичан бацил може се наћи и у устима односно у носу и здравог човека (детета) без да се дотични разболе. А разболеће се тек онда, ако се тај бацил тамо настани. Томе прип мажу мале озледе и катаралне промене. Стога ладно и влажно време потпомажу ову болест.

Дифтерија се највише пренаша непосредним додиром. Кад болесник дира здравог руком на којој је још свежа пљувачка, кад кашље, кија, пљуне, па то дође на здравог. Али и ствари, које је болесник употребљавао за време болести, могу такођер да болест пренесу још дуго времена после. Тако јела и пића, од којих је болесник јео, судови за јело и пиће, рубље, а особито мараме, играчке.

Болесник може другог све донде заразити, докле има у слузној кожици бацила. Ови бацили обично нестају одма чим прође врат, или на скоро после тога; али могу кадкад још и после неколико недеља или месеци се тамо наћи.

Кад се бацили метну у штогод органско и од светлости чувају, могу месецима да се и ван тела живи сачувају. *Зато су ирљави, мрачни и влажни станови легла ове болести.*

Где је много деце заједно, тамо се лакше и шири ова болест. Породице, у којих су многа деца, школе, могу да буду повод ширењу ове заразе.

До сада се није могло наћи на животињама така или слична болест. За то је до сада не могуће, да се ова болест са какве болесне животиње на човека пренесе.

За чување се препоручује ово: Треба станове чисто држати, да су суви, довољно ветрити, и довољно да су светли. Уста и

нос треба чисто држати; у води растворити мало соли и соде па гротати; често зубе прати, рђаве зубе извадити. Врат прати ладном водом за време кад није зараза.

Сваки случај дифтерије треба, ако је могуће, одмах бактеријолошки испитати. И то да раде за то способни, као и код испитивања колере.

Сваког болесника дифтеритичног ваља одмах оделити, или у засебну собу, или у болницу. Још се препоручује, да се против дифтерије олтују* сви из околине болесникове, а особито деца. Исто тако и читави разреди школске деце, где је био

* Против дифтерије се олтује у најновије доба *серумом*, кога су изнашли Немац *Беринг* и Француз *Ру* (Roux). О овом серуму ће бити у идућем чланку говора.

У Новом Саду.

случај ове болести. Дезинфекција се има код сваког случаја дифтерије обвезно спровести, и то се има дезинфицирати болесник, соба у којој је лежао, и сви предмети што је употребљавао.

После издржане дифтерије не сме се болесник ни с ким дружити, а особито не сме дете у школу ићи, док се бактеријолошки не докаже, да су бацили нестали. Онда се има дотични у топлој води окупати и сапуном добро опрати, и обући чисто рубље и хаљине.

За време заразе треба да све новине доносе поуке о овој болести.

То су изреке чувеног немачког научњака *Лефлера*, које је он још тамо опширно протумачио. Он је говорио у име *немачког одбора*.

Ла—

Л А С Т И.

— „Ој, куд летиш тако, птицо моја мила,
Куд си тако брзи управила лет?
Што уморна своја не одмориш крила?
Зар у овом крају више ти не годи,
У чистоме зраку, у златној слободи?..“

— „Не годи ми више, сад ми добро није,
Овај крај ћу драги оставит' што прије,
Та ја летим у свјет, у далеки свјет...“

„Та сада ће овдје све се измјенити —
Сад ће завладати лед и вјетар клет, —
Зеленила милог више не ће бити,
А голо ће грање свијег покривати —
Мртвијем ће санком сва природа спати,
С тога мени више овђе добро није,
Овај крај ћу драги оставит' што прије —
Та ја летим у свјет, у далеки свјет!...“

— „Ал' хоћеш ли опет кадгод доћи нама,
Кад оживи гора и замири цвјет?
Да нас опет сладиш са твојим пјесмама?...
Хоћеш доћи, ласто, јер можда ће веће
И мом роду тада синут прамалеће?..“

— „Доћи ћу вам тада, нек ти бриге није,
Ал' сада вас морам оставит' што прије,
Та ја летим у свјет, у далеки свјет!“

Свет. Ђоровић.

МРЦИНА.

(Гроф Лав Толстој.)

И дође једнога вечера до капија некога града и посла напред своје ученике да спреме вечеру. Он, гоњен да чини добро, пусти се кроз улице до места, на ком беше трг.

Ту виде он у куту неколико скупљених лица, која посматраху један предмет на земљи; и он се приближи да види, шта би то могло бити.

То беше мртав пас, са узицом око врата, којом као да су га вукли кроз блато. Никад ствари грђе, нечистије, гадније за очи људске!

И они, што се налажаху око мрцине посматраху је гадећи се.

— Пи! учини један и зачуши нос. Ово кужи ваздух.

— Колико ћемо времена још морати

обилазити око ове смрдљиве мрцине, рече други.

— Погледајте само њезину кожу, повика трећи, не би се могао из ње ни један опанак начинити.

— А уши су јој сасвим каљаве и прорешетане, дода трећи.

Исус их слушаше и сажалујући погледа каљаву животнју.

— Зуби су јој, рече, бељи од бисера.

А народ, зачуђен, обрну се к њему и повика:

— Ко је овај? Није ли то Исус из Назарета? Само би он могао наћи што да пожали, па, шта више, и похвали, на мртвом псу.

И посрамљени разиђоше се спутивши главу пред сином човековим.

(Преведено с францускога.)

* * *

Можда ће се ова прича данашњег највећег мудраца руског, а канда и светског, учинити нашим неким читатељицама ни-

штава и можда и чудновата; али кад се дубље о њој буде мислило, наћи ће се за наше друштво лепе и велике поуке.

Ми често гледамо људе из своје околине само по махнама и недостатцима, а не истражујемо никад и њихове добре стране, њихове врлине, те нам онако и испада суд о људма једностран и обично недовољан.

Ми обично људе из своје околине осуђујемо, оговарамо, те отуда и има међу нама Србима највише злобе, пакости, трвења, свађе, што на суграђанима и садруговима својим не тражимо никад врлине, — осим кад смо при чаши вина и кад на здрављамо, — него питамо само, како ћемо на коме какву махну и какав недостатак уочити, па онда на том стојимо и осуђујемо. А прича нас учи, како се нешто доброга и кориснога може наћи и на последњем створу, а камо ли на човеку. Па кад би и ми, као овде Христос, поступали према људма, далеко би међу нама бољи и сношљивији одношаји владали, јер нема човека, а да на њему нема и што доброга.

ПОСЕСТРИМИ

Нади Ј—ћ.

Ко први мајски цветак,
Тако те воли свако,
Ко срећа Богом дана
Мени си драга тако!

Ко славуј песмом својом,
Што своји љубав сваког,
Лепота душе твоје
Осваја исто тако!

О Бурђеву дану.

Лепота спољна није
Што љубав себи своји,
Ти имаш душу лепу,
И то ти дивно стоји!

Ја теби песму певам
А хвалу милом Богу
Што имам лепу срећу:
„Сејом те звати могу!“

Јова.

БЕЛЕШКЕ!

ИЗ ШКОЛЕ.

Нови наставници на српским вишим девојачким школама. Случај је тако хтео, да се ове године на све три српске више девојачке школе с ове стране бирали нови наставници, на упражњена места и тако је на новосадској српској вишој девојач. школи изабрана гђица Јелена Лујановићева из В. Кикинде, испитана учитељица за грађанске школе, на панчевачкој г. Милан Мандровић из В. Бечкерџа кандидат

професуре, а на сомборској г. Стеван Коларић учитељ из Кумана.

Девојачки институт Царице Марије на Цетињу издао је ове године свој наставни план у засебној књижици, штампан на Цетињу у Књ. Црног. Држав. штампарији 1894. г. На крају тога наставног плана има додатак од начелнице института С. Мертваго, који напомиње, каква се деца и под којим условима примају у тај завод. Ту нам се казује, да се сваке године

примају девојчице ако има места; а у заводу могу доћи само 20 питомица о државном трошку, који имају све бесплатно, и највише 30 других; за које се плаћа годишње у напред по 200 ф. а. вр. Школ. година почиње 9. септембра, а свршује 15. јуна друге године. Девојчице се пуштају кући само о великом школ одмору, а о божићу и Ускресу само она из места, ако родитељи затраже. Годишњи испити нису јавни; на њих може доћи само онај, који за то иште и добије дозволу.

Институт има 8 разреда: 2 припремна и 6 редовних. Које сврше VI. разред добију диплому и могу бити учитељице на основ. нар. школама у Црној Гори. У припремни разред долазе оне, које знају само српски читати и писати, а у I. редовни, које су свршиле IV. р. осн. нар. школе, у V. и VI. разред пуштају се само боље питомице и оне, које се безпрекорно владале

Нова српска осн. нар. школа. У Суботици, где има јаче од 40.000 наше браће Буњеваца и до 2000 Срба, махом су осн. нар. школе комуналне. Буњевци и Срби живе већином по салашима. Буњевци су имали до сад својих 19 осн. нар. школа на самим салашима, а Срби ни једне. У најновије доба подигао је о свом тронку, председник тамошње српске правосл. цркв. општине, г. Мила Милосављевић поседник и адвокат суботички за Србе, српску верои поведну основ нар. школу на салашима Келебији, где има највише Срба, и поклонио уз то и 3 ланца винограда за издржавање те школе. Тако ће српска деца од сад примати поуку у вери, и другим предметима на своме језику и из уста свога вероисповедног учитеља, јер у суботичким буњевачким комунал. школама је мађарски предавајући језик. Слава г. Мили Милосављевићу!

Управа Београдске више женске школе издала је крајем минуле школ. 1893—4. године штампану књижицу *Оцена успеха и владана својих ученица*. Из те књижице дознамо, да је та школа подељена на шест разреда. — те је и научно градиво тако удешено да се нека целина добије тек кад се сврше сви шест разреда. Само је у опште образовне предмете уврћена у V. и VI. разреду педагогија и методика, те се тако с та два предмета оспособљавају женска деца и за учитељску службу на основним народ. школама. Шести или најстарији разред имао је те године три одељења, у којима је било уписано 134 ученице, а припуштено је испиту 131. Од ових су положили испит с одликом: 11; с врло добрим успехом: 31. с добрим: 13. а одбијене на три месеца: 42, на годину дана: 29 а једна да понавља цео испит. Ове оцене показују, да испит за оспособљење учитељско не стоји у сразмери спрам оцена из VI. разреда, где су најниже оцене 3., те судимо, да у нечем болује живот те школе.

У осталих пет разреда довршиле су школу

и то I. разред: 121. II. р: 117; III. разред: 98; IV. разр: 88.; V. разр: 121., укупно у свих шест разреда полагао је испит: 679 ученица; уписано је пак било у почетку те школ. године: 731, од којих су: искључене из школе: 2, умрло: 7, прешло у друге школе: 18, изостало својевољно: 25.

Ми мислимо, да би ваљало ову школу поделити на два ил три места. Београд је сувише развучен, па је с многим моралним и физичним опасностима експан долазак у једну школу; а ваљало би и иначе нешто радити, да се та школа преустроји, јер учитељска струка не мора бити везана за опште женско образовање; а у оваком облику није ни довољна, да спреми како ваља народу добре учитељице.

Женска, предавач у средњој школи. Као што нам из Београда јављају, постављена је на тамошњој женској учитељској школи за предавача гђца *Анђелија Кузмановићева* родом из Срп. Кларије, а ћерка покојног кларијског пароха Богдана Кузмановића. Гђца Анђелија је по свршеним гимназијским студијама свршила филозофски факултет на великој школи у Београду, и сад после свршених студија добила је одмах и место предавача Живила врла Српкиња која је имала толико издржљивости и дурашности!

У недељу 11. (23) септембра о г. отворила се свечано поново пакрчка српска учитељска школа, која је 16 година остала затворена од хрватске земаљске владе.

ИЗ ДРУШТВА.

„Матица Српска“ имала је 22. септембра о. г. своју редовну *главну скупштину*, на којој је узела на знање извештаје управног одбора и књижевног одељења о раду своме за прошлу 1893—4. годину. Решила је уједно, да усваја у начелу дозиравање Матичине куће и овластила је управни одбор, да спреми предлог и прорачун у том погледу за идућу 1895. г.

Скупштина је на предлог свог управног одбора решила и то, да се повиси плата досадањим чиновницима, да се установи и подсекретарско место и да се поставе два стална писара. Во-тирала је досадањем заслужном секретару своме г. А. Хаџићу мировину пуне његове плате и ставила му је у записник захвалу на његовом раду око унапређења Матичиних цели. За председника је по ново и по шести пут изабран једногласно кр. саветник г. Милош Димитријевић, који много труда и бриге улаже око овог нашег просветног завода.

„Матица Српска“ рукује, до сад, са 19 разних фондова, који су намењени књижевним и просветним целима и који, износе преко по милијуна форината

Новосадско девојачко друштво и по други пут престаје, јер се скоро све чланице разудале.

У прошлу недељу одвела се и председница истог друштва гђица Љубица Чакрина. Врло је леп знак за наше девојке, кад се, у течају од 5 година разудала два девојачка кола. Већ та околност треба да наведе наше млађе девојке, да се удруже и у треће коло; чему се ми и надамо.

Из тог друштва удале се за последње две недеље поменута гђица *Љубица Чакрина*, ћерка бившег књижевника и сенатора новосадског и гђица *Мара Симићева* ћерка покојног живописца Павла Симића. Обе су бирале садругове своје по срцу. Прва се удала за богослова Вељу Спэрњака а друга за адвоката Др. Симу А. Ђирића у Н. Саду. Нека им је сретно и дуговечно.

Правила друштва за потпомагање сиротих Срба ћака у Загребу на свеучишту Фрање Јосифа I. потврђена су од земаљске владе и друштво се обраћа на наше родољубе и општине, да га потпомогну прилозима. Оснивачи уплаћују 30 ф. једном за свагда а потпомагачи по 5 ф. годишње.

Новосадска прва женска задруга приредује 1. (13) октобра о. г. уз суделовање војничке глуме 29. ц. и кр. пуковније, у дворани „Царице Јелисавете“ *војнички концерт с томболом*. Чист приход ове забаве намењен је на одевање сироте школске дечице за божићне празнике.

Добротворна Задруга Српкиња Новосадска приредила је свечан парастос својим упокојеним задругарицама и добротворима, о Малој Госпојини о. г. као на дан свога патрона.

Прослава. Добротворна Задруга Српкиња у Панчеву, прославила је свог патрона Малу Госпојину, као први пут, врло свечаним начином. После службе божије осветио је водицу у св. савској дворани сам пречасни прота г. Сава Стојшић са два свештеника: г. г. Душаном Јабловићем и Обрадом Давидовићем. За тим је резан колач, а на јектенијама одговарао је хор ученица срп. више девој. школе под управом свога учитеља г. М. Тоналовића.

У очи овог празника држала је ова задруга и своју ванредну главну скупштину под председништвом потпредседнице гђе Милесе В. Турчића и решавала је о измени оних места у правилима друштвеним, где је кр. уг. министарство чинило примедбе и приговоре. На скупштини је било присутно 60 задругарица. Задруга ова броји до сад својих 125 редов. чланова, 28 потпомагача и 2 добротвора, свега 153 што је врло леп знак свести и одушевљења наших Панчевкиња.

„**Трговачко Ђилимарско удружење.**“ Ради унапређења српског Ђилимарства образовало се у Пироту друштво насловног имена, у које се уписало 20 најодличнијих грађана града Пирота. Председник је томе друштву г. Тодор Стаменковић трговац. Сретно им било!

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Лек против отрова. Ако се случајно ко превари те узме у себе каква отрова, ваља му одмах дати што да може повраћати; а за то препоручују као најбоље средство, да се узме ситне соли пуна једна кафена шоља па да се помеша са пола те шоље горушице. То двоје да се размути у чаши воде и да се даде болеснику да пије, па ће одмах настати повраћање. Кад је то прошло; онда се даде болеснику беланце од јајета и једна шоље јаке црне кафе

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Остављање воћа. Стари Римљани су знали врло дуго да одрже свеже воће и грожђе. Они су петељке од воћа и грожђа замочили у истопљену смолу, па су онда остављали то на какво мрачно место, али тако, да се није додиривао један комад с другим. Тако су они имали свежа воћа и грожђа по неколико месеца.

Да петролеум боље светли ваља узети камфора, колико што је дешњик велик, то истући ситно и усути у лампу у онај суд, где је петролеум. То је довољно за две недеље дана, а лампа од тога светлије горе и не дркће пламен као у обичним случајевима.

Живина се сад под јесен бира, која ће се оставити за приплод. Код овог посла ваља поглавито пазити на оне кокошке, које су највише јаја носиле. Добре кокошке носе прве године до 140 јаја, друге године око 160, а треће године око 135. Доцније све по 25 -- 30 ком. мање, тако да у 7. години једва 10 јаја донесе. По томе треба држати кокошке за јаја и приплод само три године, а после је ваља угојити па за месо употребити, јер у доцнијим годинама не ваља више ни месо.

РАЗНО.

Г. Јован Поповић покретач и перовођа добротворне задруге Српкиња у Панчеву, уредник „Весника“ и професор тамошње срп. више девојачке школе прославио је 4. септ. о. г. у кругу своје породице своју 50. годишњицу живота. Ми му честитамо, и желимо, да га Бог још дуго поживи здрава, да може порадити на добро и напредак нашег женског света, коме се посветио. **Живео!**

Спомен песнику. У суботу 24. септ. т. г. држало је књижевно одељење „Матице Српске“ свечану седницу, у којој је говорио члан др. Милан Савић о рано преминулом драмском песнику *Стевану Стевановићу*. Сутра дан у недељу 25. септ. после литургије освећена је спомен-плоча, која је узидана над гробом покојниковим у зиду св. успенске цркве новосадске.

Један жалостан знак времена. У броју 40 „Стражилова“ читамо опроштај уредника истог листа г. Јована Грчића у коме вели, да је то последњи број „Стражилова“. Није могло ни до

краја године да излази, пошто је одзив публике тако слаб био, да је у последње време лист спао на две стотине претплатника. Крај тако слабог одзива није ништа друго преостало, но да се излажење листа прекине, и то не само за неко време, но једаред за свагда. Кад помислимо, да је тај лист био ваљано уређиван, те да је тако потпуно одговарао књижевним потребама нашим, онда је то један еминентан доказ нашег немара, кад не можемо ни један једини белестричан лист да одржимо.

Овоме коментара не треба!

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

В. Бечкеречкиња.

Добротворна Задруга Српкиња у В. Бечкерек уобичајила је и издаје на јавност сваке године своје штампане рачунске извештаје. И ове године издала је такав извештај за прошлу 1893. годину.

Из истог извештаја види се, да на челу те задруге стоји и данас заслужна и за цели друштвене брижна начелница гђа Емилија Мунчићка, која је отпочела задругу ову. Њу својеки потпомажу у вршењу друштвене цели остале часнице и часници и 24 одборкиње.

Задруга ова има чланова од две врсте: оснивача и потпомагача, како за саму задругу, тако

и за друштвено забавиште, које је основало ово друштво пре две године.

Задружни оснивача има 32, а забавишни: 23. Потпомагача пак у задрузи: 71, а за забавиште: 18. Свега у задрузи и за забавиште: 144 члана, 4 добротвора и 2 почасне чланице.

Задруга је ова набавила кућу за своје забавиште, која вреди 5000 ф. има осим тога 1000 ф. улога и нашло се 1446 ф. 52 н. готовине у каси крајем децембра месеца 1893. г.

Из овога се види, да задруга лепо и брзо напредује у материјалном па и у моралном погледу, што служи на част како начелници, тако и осталим чланацима, који руководе задружни посао.

—н.

У БЕРБИ.

Гпустила се црна ноћца,
Уздижу се пламен снопи,
Што их небу ревно шаљу
Лаке пушке, мали топи.

Још се хоре бучне песме —
Та њих младо винце ствара,
Загрњено, приљубљено
Уз свог бесног брата стара.

И ја пијем к'о никада,
И у пићу нехотице
Често тихо . . . тихо срочим
Име моје лепојкице!

Вуковар, 26. септембра 1894.

Гавра В. Гојковић.

НЕКА ЈЕ БЛАГОСЛОВЕНА!

(ИНДИЈСКА ЛЕГЕНДА.)

Једне лепе ноћи при јасној месечини пробуди се једанпут из дубока сна мудри и велики Кришна* и рече самој себи: „Ја увек мишљах, да

је човек најлепши створ на земљи, али — преварих се. Видим тамо (лотов цвет**)

** Стари назив за цвеће и биљке, и односи се на разне биљке. Још у Омиру налази се име љиљан цвет. У митологији симболично значење лотов односи се нарочито на љиљане, који у води напредују особито на *Nebumbium speciosum*.

* Име индијског бога „Вишну“ у његовој осмој аватори или овалпођењу.

љиљан, где га ноћњи поветарац њиха. О! та колико је лепши, но ма које живо створење: та гле, његово се лице тек сада развило при лепој сребрнастој месечини — и не могу ђока скинути с њега. . .“

„Не, заиста, нема међу људима ништа сличнога“, понови Кришна уздахнувши. Замисли се мало и рече: „Душе ми моје, хоћу својом моћном речи да створим једно створење, које ће међу људима оно бити, што је љиљан међу цвећем! — Еле нека буде, па радост човеку и целој земљи. Љиљане, постани вилом и стани пред-а ме!“

Задрхта талас, као да га ластавица крилима додирну, ноћ постаде ведријом, месец јасније засијну, песма ноћних дроздова јаче одјекну па — одмах и умукну. И чудо се догоди: пред Кришном стајаше љиљан у човечјем облику.

И сам се Господ задиви.

„Ти беше до сада љиљан“, рече Кришна, „а од сада ћеш бити цвет мојих мисли и говора.“

И отпоче вила:

„О боже, ти начини од мене живо створење, но где ћеш ме настанити? — Сети се, Господе, да сам као цветак дрхтала од најмањег поветарца и цвет свој дршћући затварала. Плаших се плаховите кише и непогоде, плаших се грома и муње, па и врели сунчани зраци улеваху ми страха. — Где ме мислиш настанити?“

Кришна погледа мудро у звезде, замисли се мало и рече:

„Хоћеш ли да живиш по врховима брегова? — „Господе, тамо је вечити снег и лед: бојим се.“

„Хајде да ти подигнем палату од кристала на дну (језера) мора.“ — „У дубинама морским вију се змије и друга чудовишта: бојим се Господе!“

„Хоћеш ли да идеш у бескрајне стене?“ — „О Господе! буре и непогоде пустоше стене, као дивље хордије.“

„Па шта да радим с тобом оваплоћени цветку? . . . У провалијама Елоре (варош у Источној Индији, чувена са своје богомоље у брегу у граниту избушене) станују свети пустињаци . . . хоћеш ли тамо да се настаниш, удаљена од светске вреве у једној пећини?“

„Тамо је мрачно Господе! бојим се!“

Кришна се спусти на један камен и наслони главу на руку своју. Вила дрхташе и поплашено стајаше пред њим.

Међу тим јутрења румен осу се по небу на истоку. Језеро, палме и бамбуси засијаше се од злаћана сунчева сјаја. Пурпурни бенгали (врста тица у Индији), сиво-плави части ждралови и беле чапље на води сачињаваху читав ход заједно са научнима у лугу, а као пратња истоме одјекиваше ромон од жица и песама из човечја грла. . .

Кришна се прећу из мисли и рече:

„То је Валмики песник, који поздравља излазак сунца.“

За тим нестале завесе од ружичастих цветова и на обали језера појави се Валмики. Чим спази оваплоћени љиљан цвет, престаде свирати у харфи. Бисерна шкољка са затегнутим жицама испале му из руку, и спусти руке доле те умукну, као да га велики Кришна претвори у дрво.

Сам се Бог радоваше, што се песник зачуди, видевши његово створење и рече: „Пробуди се Валмики и говори!“ А Валмики рече: „Ја љубим!“

Само толико могаше рећи, само те речи свестан беше.

Кришиново се лице на то одмах разгали.

„Дивна вило!“ рече, „ја нађох једно место на овоме свету, које ће тебе достојно бити: настани се у срцу песника.“

Но Валмики и по други пут рече: „Ја — љубим!“

Воља моћнога Кришне, воља божаства смести вилу у срце песника, те учини провидним срце Валмики-но као кристал.

Као летњи дан љупко, мирно, као талас Гангеса ступи вила пред одређеним јој светилиштем. Но кад дубље у срце Валмикино завири, пребледи и кроз кости јој прође зимогроз.

Кришна се зачуди.

„Оваплоћени цветку“ рече, „зар се бојиш и срца песникова?“

„Господе,“ одговори вила, „каково си ми место одредио? У овом чистом срцу видим снежна брда и дубине морске, у којима живе најчудноватији створови, видим степе са својим бурама и непогодама,

као и мрачне пећине Елоре: ја се још увек бојим Госпoде!“

Али на то ће мудри и добри Кришна:
„Умири се оваплоћени цветку! Ако у Валмики-ном срцу има снега, — онда буди ти пролетњи зефир, који ће га растопити; има ли тамо дубине морске — онда буди ти у тој дубини бисер; лежи ли тамо пу-

стиња степе — онда засади ти у њој цвеће среће; а нађеш ли у срцу његову мрачну пећину Елоре онда буди ти сунчев зрак у том мраку!!...“

А Валмики! коме се међу тим опет одреши језик, додаде:

„Нека је благословена!“

С немачког превео *Б. ил. Б.**

* Ова је прича изашла и у 37. броју панчевачког „Весника“ од ове године од Р. Н. преведена; али је за то ипак пуштамо и у наш лист, јер је ово бољи и пунији превод. Ур.

ТВОЈЕ ОЧИ.

Твоје очи, злато моје,
Јесу књига жива.
Из ње читам шта у милој
Души ти се скрива.
Београд.

Тамо пише, моја да си,
А то срце зрева...
Па е срећи непрестано
И мисли и снева...

Погледај ме, чедо моје,
Меку руку дај ми,
Па у тавном жићу моме,
Као сунце сјај ми!

Васа Крстић-Љубисав.

ВЕЋ ЈЕ КАСНО.

Тосподин Дуранд, уредник неких новина седео је у уредништву баш кад је ступила у собу гђица М. и читао, или није ни читао, него је изгледао као да чита а у истини је премишљао, шта да одговори сиротој госпођици, која му је предала рукопис, који је он сада у рукама држао, да га штампа. Колико је он таких рукописа имао! Па колики би морали бити дугачки дани, да је он сваки рукопис бар у половини прочитао! А међу тим рукописима могло је бити и таких, који су скривали какав таленат: но зато се опет г. Дуранд није могао бавити тим, да изнаходи нове таленте, кад су му и до сад припознати умови и тако доста посла задавали?

„Дакле роман“, рекне он гђици М., „та ми већ имамо премного романа. Зашто пише данас свако, па зашто и ви пишете?“

„Зашто? ствар је проста. Ја сам сирота, па морам да заслужујем.“

„Овај разлог се може донекле и уважити, ма да немате право што мислите писањем хлеба заслуживати. Многи ми пишу: „Ја осећам у себи дага, и т. д.“ Мислите ли и ви да га имате, драго дете?“

„Ја само толико знам, да свој живот морам одржавати и за то имам само своје перо.“

„Немате право“, унаде г. Дуранд. „Чините ма шта друго, држите приватне часове из свирке или из ког страног језика, тражите место за читатељку код какве старе госпође, радите финије ручне радове, за које су баш нужне fine и веште руке.“

Лака румен од узбуђења пређе преко лица сироте девојке; дубоко уздахне и хтеде поћи.

Г. Дуранд је задржи и почне опет нежније:

„Ви можда и имате талента. ја хоћу то да верујем, јер ви о томе ништа не говорите; у том случају требало би да покушате у какав часопис да вам се штампа роман. Ја никад не купујем дела непознатих писаца а о свом трошку да га издате не бих вам саветовао, јер тако би у најбољем случају само ваше издатке могли подмирити.“

„Ја сам и то већ покушавала“, рекне она slabим гласом. „О, мој господине, да ви знате на колико уредника сам се ја већ обраћала! Или су ме просто одбили, или су ми рукопис задржали и више никад не повратили. Ја држим, да их никад нису ни прочитали.“

Начин, којим је ове последње речи

изговорила, доказиваше, да је она тврдо веровала у своју даровитост.

„Једно треба да постигнете, а то је, да стечете име у књижевности; онда ће вам бити свака врата отворена.“

„Али како ћу доћи до тога?“ и са склопљеним рукама повикне: „О, господине, помозите ми ви!“

„Како вам је име?“ запита он.

„Дијана де Вилерс.“

„Лепо и звучно име, то ће врло лепо изгледати штампано на корицама од књиге.“

„Али ми је то и једино добро, које ми је отац оставио и ја га не смем осрамотити. Ако кад покажем успеха, онда ћу казати своје име, и то само онда!“

Он не учини никакве примедбе, само је гледаше испитујућим погледима. Ру мени од узбуђења несташе са образа и фино лице изгледаше још блеђе него пре тога.

„О чему се говори у вашем роману?“

„О једној простој и жалосној љубавној историји.“

„Проста! То онда није оно, што би занимало читаоце. Читаоци радо читају романе, који раздражују, у којима се описују убијства и друге страшне ствари. И сам признајем, да то није добро, али шта ћемо, кад друкчије није. Морам бити врло обазриви, ако хоћемо да постигнемо успеха.“

„Никад“, повикне она, „по ту цену не желим доћи до успеха. Имате право, што препоручисте ручне радове, ваљда ће ме они избавити од глади.“

Она устане.

„То је са свим против мојих начела“, рекне он, „ја вам можда не чиним никакве услуге; али оставите рукопис код мене и кад будем доколан, прочитаћу га.“

„Кад могу опет доћи?“

„Кад? — — — Па — — — али боље немојте ни долазити, док вам ја не пишем. Оставите ми вашу адресу, а ја ћу вам што скорије јавити.“

* * *

Прошло је неколико седмица а господин Дуранд никако да уграби времена, да прочита рукопис. Једне вечери, када се

г. Дуранд рђаво осећао и због тога морао у соби седети, узме он рукопис из једнога ормана и почне читати: „Све до смрти“ од Сперо а.

„Сперо, дакле она се нада, нада се чему? Богаству, гласу или срећи?“ И седнувши у наслоњачу, поче читати, с почетка без интересовања, али доцније са све већом пажњом. Ватра у пећи се већ угасила, часови пролажаху: он све једнако читаше. Напослетку погледа на часовник: „Зар је тако касно? зар сам ја толико читао? Али је и добро, врло добро, одмах сутра морам писати том девојчету.“

Сутрадан тражио је њену адресу, али је нигде не могао наћи. Све једно рукопис је могу дати у штампу; списатељица ће се за јамачно распитивати за свој посао. Штампало се врло брзо, поправљање је обављено и без ње. Баш оног дана, кад је штампанање романа довршено било, нађе г. Дуранд карту младе списатељица. Она је станувала у једној од најудаљенијих улица у вароши. Било је око 10 часова.

„Је ли готов који примерак романа „Све до смрти?““, запиташе једног од својих млађих.

„Први примерци су баш сад донесени.“

„Добро, дајте ми један примерак.“

Узме још влажну књигу стрва је у шпак и отиде. После три четврти часа кочијаш уђе у једну узану и мрачну улицу. Мимопролазећима се учини то необично, да така отмена кола пролазе кроз њихову улицу. „Какав лечник“ мишљаше по неки и гледаше за колима. Кућа, пред којом су кола стала, била је мала, али врло чиста. Улазак и степенице биле су чисте, а на неким прозорима виђаху се и завесе.

„Изволте на лево“, рекне послужитељка. „Ви сте јамачно лечник, данас је госпођици врло рђаво.“ Она би му и више била говорила, али већ дођоше до њенога стана. Он закуца.

Једна жена са уплаканим лицем отвори врата.

„Лечник“ викне и она. „О Боже, само да није већ касно.“

Господин Дуранд пође за њом у једну малу собицу, чија чистота не могао сакрити сиромаштво ту станујућих. На једној

малој постели лежаше истрошено и провидно тело. Једва је могао познати г. Дуранд младу девојку која је пре три месеца код њега била. Само два велика, упала ока показивиху, да она још живи. Уплашен коракне натраг.

„Шта јој је?“

„Кажу да је сушица, али ја не верујем. Сиромаштво је ту, које ће да је умори! Са мало новца бих је била однела у који здравији предео, тамо би она оздравила.“

За тим викне болесницу по имену, а она лагано баца поглед на г. Дуранда. После неколико тренутака познаде га и изнемоглим промуклим гласом га запита:

„Јесте ли већ читали?“

Он јој пружи жуту књигу. Слова јој почеше играти пред очима; али се она усили и кад прочита наслов, тихо узвикне од изненађења и ухвати књигу својим слабиим прстима. Лака румен обли јој лице, срећан осмејак се укаже на укоченом лицу, за тим паде онесвешћена на узглавља.

„Мртва!“ повикне старица; Бог да јој душу прости.

„Долази к' себи, мир, хоће да говори.“ Нагне се над болесницом, и слушаше неразумљиве речи, које она тешком муком изговараше, једно „хвала“ зачује се са њених усана и пружи измучену руку из давачу. За тим усиљено држаше књигу и изнемоглим прстима показиваше на наслов од књиге; у једанпут одгурне књигу од себе и страшним гласом викне:

„Већ је касно.“

Крв јој појури на уста. Док се старица бавила око умируће, г. Дуранд седе на једну столицу. Очи му се напунише сузама. Хтеде старицу тешити, али од жалости не могаше ни једне утешне речи изговорити.

„Та она је морала већ и на земљи ањео бити!“ рекне он напослетку.

„О, што се тога тиче, добро сте је познали“, сагне се да подигну књигу, коју је болесница одгурнула. „О како је она

вас жељно исчекивала сваки дан, сваког часа! Да ли има сроднике? — Дабогме да их има. У великом дворцу Ренес живи породица де Вилерс у сјају и богатству; сироту матер ове девојке су они одбацили, јер није била од племенитог рода.“

„Јамачно вам треба новаца“ рекне г. Дуранд.

„Новаца? Дабогме, ми немамо више новаца, а ни станарину нисмо платили; али милостиње не смем примити, то она неће хтети“, рекне она одбијајући, када г. Дуранд испразни новчаник и новац метне на сто.

„Па то и није милостиња него њена поштена заслуга“ рекне он. „Она је јамачно много радила, и ако нађете још каквих њених хартија, ја ћу их купити.“

Бог ће је знати, да ли је радила; али она није никад остављала оне лепе приповетке. Чим је коју мени прочитала, одмах је однела у које уредништво новина. „Икомо“, рећиће ми онда, „то ће нама донети новаца.“ За тим као утучена се врати кући, сиротица, само што би рекла „морам чекати“. И чекала је, чекала жељна, али све забадава. Постадосмо врло сиромашне; ја сам морала фина узглавља њене покојне матере носити у заложници. „Док добијем новце за своје дело, ја ћу те ствари опет искупити“, говораше она с почетка, а доцније ништа и не говораше. А сад ево је добила новац, „али је сад већ касно — — —“

Г. Дуранд не могаше више слушати о том, и без и једне речи изађе на поље. „Свршено је“, рекне домаћици куће те, „идити горе, она старица је сама. Ја ћу се постарати за све потребно.“

Дошавши у своју писарницу, дозове једнога од млађих.

„Постарајте се, да се ни један примерак романа „Све до смрти“ не прода. За један час нека се уништи цело издање тога романа.“

Превео: М. Бандић.

СКУПИ ТАМНЕ ВЛАСИ.

Скупи тамне власи ти раскошна ноћи,
 Склоп'те очи звезде; цвеће мирно буди, —
 Мени ништа не ће заменити моћи
 Кад ја тихо клонем на њезине груди,
 И диже ме талас и силе ми стрепе
 И лије се мирис с косе с лица бела,
 Видим тако близу две звездице лепе
 Ко да небо стоји врх мојега чела...

Ленскій.

ЖЕНСКИ СВЕТ.

Ал' је диван мирис цвет
 Овај женски свет!
 Он нам даје срцу крен,
 Души нови лет.

Жена! ... Доста рећи то,
 Да се друго зна;
 Из те речи бисер — кам
 Неоцењив сја.

Београд.

Кад је Господ ствар'о свет,
 Створи цветак тај,
 Па Адаму рече: нај
 Цео земни рај!...

И сада је овај цвет
 Заношљиво леп;
 Ал! из њега ко и пре
 Вири — змијин реп!

Др. Казбулбуц.

ЧИТУЉА.

† Љубица Драшковића једна од најодличнијих и најинтелигентнијих Српкиња у Далмацији, преминула је у кругу своје породице на Усековање о. г. За њу вели „Српски Глас“, да је то губитак не само за породицу и место, него и за народ, јер она је још као девојком купила народне песме и описивала народне обичаје, те предавала у штампу у „Српско-Далматински Магазин“, који је уређивао данашњи владика боко-каторски Г. Герасим Петрановић. И кад се удомила у Книну и пород изродила, није се у њој никада угасила љубав књижи и роду своме. Предњачила је међу другима у сваком општем послу. Заузима се за српске забаве и српско дилетантеко друштво, учећи млађе, храбрећи све примером и веселим разговором.

Била је кћи сеоског свештеника и изобразила се сама читањем књига. Нека је слава и вечна успоена овој заслужној Српкињи!

† Танасије Јовановић казанџија и председник задруге Срба занатлија Новосађана. таст г. професора Стеве Милованова, вредан, уредан, поштен човек, побожан хришћанин, добар Србин преминуо је напрасно 5. (17.) септ. о. г. у својој 67. години живота и отишао је тако 14. дан за својим верним другом, да ужива вечно блаженство. На гробу се опростио с њим у лепим и дирљивим речма одборник задруге госп. Ђока Крушедолац, обележивши у кратко заслуге покојникове за задругу овдашњих занатлија Срба. Лака му била црна земља!

† Сила Ајваз, српски народни учитељ у Вел. Кикинди, преминуо је 10. септ. о. г. после дужег боловања у својој 52. год. живота, а 32.

години службовања. Покојник беше човек бистре главе, способан наставник, који је и на књижевном, журналистичном пољу с успехом опробао свој дар. Он је уређивао више година месни лист „Орао“ и покренуо данашњи лист „Банаћанин“, те га са покрести своје наустио пре две године. Писао је чланке и дописе и у другим листовима поучног и педагошког садржаја. Био је одан своме сталежу и сваком његофом књижевном подuzeћу била је цел, да учитељство диже, брани и слави. Вечан му спомен био!

† Никша Градић На измаку месеца августа о. г. испустио је своју племениту душу у 67. години живота. Никша Градић, властелин и песник дубровачки. Покојник потиче из једне од најстаријих српских породица и властела. Још за време Неманића беху то славни и виђени људи. Његови су стари били у двору Цара Душана Силног сведоци величине и славе српске. Покојник је писао у „Новој Зети“ позоришни комад: „Дјевојка Справљеница“, а писао је чланке и дописе у „Српском Гласу“ и био је истина Србин али је пријатељски слози Срба и Хрвата. Нека му је трајна успомена у народу!

† Василије Чупић парох ст. футошки преминуо је 28. септембра (10. окт.) о. г. у својој 55. години живота. Покојник беше савестан у служби и врло честита и поштена душа, те га је с тога свако волео и љубио. Мир пепелу његову!

НОВИ КАЛЕНДАРИ.

Изишли су из штампе, и могу се добити ови календари:

1. Српски великокикиндски илустровани

календар за годину 1895, уређује *Љубомир Лотиф*. Година петнаеста. Издање српске књижарнице Јована Радака.

Садржај у књизи за народ: Срећа и време, песма. — Вештица, прта из с—чког Летописа. — Књига и народ. — Спаљење мођију св. Саве, песма. — Шта је то меница? — Истим путем, приповетка. — Краљевић Марко и Арапић, срп. нар. пасма. — Преглед књижевности за народ. — Мајка и драга, песма. — Белешке з. привреду и дом — Описи уз слике. — Мисли, афоризми. — Шала и забава — Вашари. — Огласи.

Цена је овом календару 25 нов.

2. Календар Српске Манастирске Штампарије за просту годину 1895.

У поучно-забавном делу има ових чланака: Свети Јован Златоуст. — Срби свеци. — Сан је лажа а Бог је истина. — На прагу другог шивота, приповетка. — Искрена реч нашим земљоделцима. — Реч-две о српским сватовима. — Српска народна имена. — Поуке из пчеларства. — Правне поуке — Статистичке белешке о Србима. — Урош Предић српски сликар. — Ђорђе Кретић академски живописац — Вашари. — Огласи.

Цена је овом календару 40 новчића.

Као што се из овде изложеног материјала види, оба су ова календара украшена богатим и разноврсним материјалом. Кад се при том још узме у обзир, да су код првог календара суделовали поред ваљаног уредника, још професор А. Јорговић, Др Сава Путник, Мирољуб, познат из листа дечјег „Споменак“, и Л. познат из „Банађанина“; онда се стиче и поверење, да је и градиво поменутог в. кикиндског календара добро обрађено и за ширу публику прикладно поређано, те се по томе та књига може с пуним поверењем пружити публици на употребу.

И други манастирски календар улива поверење у добру израду његовог материјала. У овај календар су суделовали још опробанији књижевници наши, као што је: прота и ректор богословије г. Јован Вучковић, парох сентомашки г. Бура Страјић, професори: Стева Милованов, Андрија Матић, Тихомир Остојић, Јован Живановић, и приповедач Сима Матавуљ.

Овај календар, поред поучног дела, има назначена имена свију наших виших аутономних власти у митрополији карловачкој, и свију средњих и виших наших просветних завода.

Оба календара имају лепе илустрације, те су и са тога занимљивији а уз календарски део има и листа за домаће примање и издавање.

Упада у очи, да у овом манастирском календару нису штампани празници црвеним словима као иначе; а то је, по нашем мишљењу, погрешно, јер се свет већ навикао, да само оне свеце сматра за велике, који су црвеним сло-

вима штампани, те ће се бунити свет. И ако су свеци и празници крупнијим словима, опет ће бунити, јер су крупнијим словима штампане и задушнице и имена месеца по нов. кал. По нашем мишљењу, ваљало би то до године изменити.

И цена је, за оба календара, умерена, те и та страна препоручује обе ове књиге. — и.

ОДГОВОРИ.

В. у С. Песме ми се допадају, и ако не све али сам претрпан и таким радовима, па не могу да дођу на ред. Што је год боље, ући ће. Поздрав!

М. Д. Ж. Петровић. Тиче се нашег листа, а он није спао на таку рекламацију, те не можемо штампати.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Српска Читанка за средње школе. Књига прва, за I. и II. разред. Саставили Сретен Пашић професор параћинске ниже гимназије и Милан Шевић професор I. београдске гимназије. У Београду. Државна Штампарија Краљевине Србије. 1894. Накладом књижарнице Велимира Валожича. Цена 1 60 дин. О овој читанци говорићемо други пут.

Вртарски Весник семенарске и вртарске трговине Воина Јовановића у Новом Саду. Српска Манастирска Штампарија у Новом Саду. Ова трговачка радња издаје оваке књижице четир пута годишње. Ове године је ово друга јесења свеска и препоручује се пажњи наших Срба и Српкиња, које се баве баштованском и семенарском радњом.

Од **Књига за народ**, што издаје „Матица Српска“ из задушбине Петра Коњовића, изашла је 45. и 46. свеска под насловом: *Љубите природу!* по К. Вођићком и Ј. Етингеру израдио Рајко I. и II. Цена 10 новч. свакој свесци.

„Звезда“ тако се зове нов књижевни лист српски, који је почео издавати у Београду познати приповедач српски Јанко Веселиновић. Лист ће доносити песме, приповетке, поуке и шале, а излазиће сваки дан на читавом табаку.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Гђа Љубица удова Радишићка из Сегедина, бавећи се код својих сродника овде у Мехали, — на Крстов-дан — походила је и нашу св. цркву. Том приликом уверивши се о јадном стању и положају овдашње цркве, имала је милост даровати 100 фор. а. вр. као добровољни прилог овој св. цркви.

За пријатну дужност сматра ова општина, племенитој народној добротворци, своју дубоку захвалност овим путем изјавити, желећи јој: најобилатијега здравља до суђеног часа. Слава јој! и живила!

У Мехали, 20. септембра 1894.

Стева Исток, председник *М. Стојковић*, перовођа.
Јоца Стојков, тугор.